

על הפרק

היו נדהמים מגודל הסכום הזה לא פחות מנציגי המועצה שישבו מן הצד השני של שולחן הדיר. במו"מ זה תבעו נציגי המועצה העלאת מחירים לצרכן בשיעור ממוצע של 8% תביעה זו הועלתה אחרי דיונים נרחבים במוסדות המועצה וצריך לציין שנציגי תנובה היו הפעם בין הגורמים הפועלים להשגתה. גם בקרב נציגי המשרדים גברה דיעה זו והם ביטאו בצורה מפורשת שהכרח הוא להעלות את המחירים לצרכן. היו רגעים במו"מ בהם נראה היה כי ההחלטה על העלאת המחירים היא וודאית. אולם בהחלטה הסופית לא עמדה הממשלה בפני הפיתוי להמשיך ולהשתמש בענף החלב כגורם מרסן עליית מחירים שהיתה צפויה בעקבות הפיחות והיא גזרה על סובסידיה בסך 22 מיליון ל"י.

מחינו נגד החלטה זו מעל דפים אלה וחיוקנו את ידי המועצה להמשיך ולתבוע המרה הדריגית של הסובסידיה בהכנסה ישירה מן השוק. עוד מהדהד הוויכוח על 22 המיליונים והנה צצה פרשה חדשה: ייקור המזון המרוכז בהתאם לשער החדש של הדולר. בהתאם להסדר לשנת 1962/3 התחייבה הממשלה לכסות את מלוא ההתייקרות של המזון המרוכז ולקראת הפעלת המחירים החדשים למספוא ב־1.7.62 התחדש המו"מ לקביעת שיעור ההתייקרות בייצור החלב במשק. הדיון נגמר בהסכם בו נקבעה תוספת הוצאה של 2.75 אג' לכל ליטר. לפי חשבון שנתי, ולפי תחזית השיווק לשנת 1962/3 — 256 מיליון ליטר חלב — מהווה תוספת הוצאה בסך 2.75 אג' לליטר את הסכום הנכבד של 7 מיליון לירות.

בעת מו"מ זה הוגשה מחדש הצעה להעלות את המחירים לצרכן ולהגדיל את ההכנסה מן השוק ב־16 מיליון לירות, וזה בשני שלבים: בשלב ראשון — 12 מיליון וכעבור חודשים אחדים — 4 מיליון נוספים. הצעה זו נמסרה לב־דיקה מדוקדקת לוועדת משנה בינמשרדית בהש-

גולם הסובסידיה זה שנים שאנו נלחמים מעל במה זו לנור־מאליזציה של כלכלת ענף החלב ותובעים צימ־צום הסובסידיה וקביעת מחירים לצרכן שיעמדו ביחס נכון למחירי מיצרנים ושירותים אחרים, אשר אף הם קובעים את הרכב הוצאות המחיה של האזרח בישראל.

היתה תקופה — ולצערנו תקופה ארוכה — שהיינו בודדים במערכה זו. לעיני משרדי הממשלה הכלכליים היו חישובי מדד יוקר המחיה בלבד. לגבי דידם אין מיצרך נוח כחלב ותוצרת חלב למאניפולציות באינדקס, כי הם אינם ניתנים לשיווק בצינורות השוק השחור כדוגמת רב המיצרכים האחרים. סובסידיה הניתנת לשמירת מחירים נמוכים של חלב משפיעה במלוא משקלה על האינדקס כי המחירים הקבועים נשמרים בקפדנות. אולם הוויכוח לא היה עם משרדי הממשלה בלבד. חוגי המשווקים, ולא בעלי המח־לבות הפרטיות בלבד, אלא גם "תנובה", מוסד השיווק של המשקים, חלקו על עמדתנו בתוקף, מתוך חשש שהעלאת המחירים לצרכן תפגע בכושר הקליטה של השוק, בזמן שכספי הסוב־סידיה נראו להם כמובטחים יותר. אפילו חברי מועדות המשק של זרמי ההתישבות והמרכז חקלאי נקטו עמדה דומה בהסתמכם על כך שגם מיצרנים אחרים נהנים מסובסידיה, והיא נהוגה גם בארצות אחרות.

כך קרה וגולם הסובסידיה גדל משנה לשנה והגיע לממדים כאלה עד שמתחזק הרשם כי לא יוצריו הם השולטים בו אלא הוא הוא המכתיב להם את שיקוליהם ואת החלטותיהם.

כאשר הממשלה קבעה את הסדר המחירים וסובסידיות לשנת 1962/3 אחרי בדיקה מדוק־דקת ומו"מ מייגע הסתכם ההפרש בין הוצאות הייצור לבין ההכנסה נטו מן השוק ב־22 מיליון לירות. נציגי המשרדים ושר המסחר התעשייה, אשר ניהל את המו"מ בשם השרים הכלכליים,

המעטים שמגלים גם „יחס” לבהמה המפרנסת את בעליה. לא נודמן לי לראותו רוגז על פרה ולהכריכה בכוח לקבל מרותו, כי השתדל תמיד להבין לנפש בהמתו.

כמה שקד הוא כל ימיו לספק לעדר את עיקר האספקה משדות המשק! מלחמתו על גישתו זו לענף לא היתה קלה בכל השנים. ובמיוחד בשנים האחרונות, כשבוקרים רבים השליכו את כל ייבם על מזונות הבאים מעבר לים.

ולא רק צרות היו מנת חלקו. הוא זכה גם בהצלחות ובהישגים, שרבים ודאי היו מתקנאים בהם: חינוך צוות עובדים מסור מילדי המקום, הרחיב את הענף עד לממדים שטרם הגיעו אליו משקים אחרים בארץ, וכל זאת מבלי לוותר על רמת תנובה וייצור שכל בוקר היה מתברך בה.

הנה בא האסון וחטף אותו.

הלך ערירי האיש כל ימיו, וכל מעייניו ומסרי רותו שיקע בענף. גדול הצער על הסתלקות כה טראגית של אחד שהיה דוגמה לרבים וראו בו חבר מסור ויועץ נאמן בכל שעה שהיו נזקקים לו. יתנחמו חברי יגור וחבריו בענף שהאסון פגע לא רק בהם. נהירת בוקרים, ותיקים כצעירים, מכל קצות הארץ ללוות את קטוביץ בדרכו האחרונה שימשה אות לצערם של רבים על אבדן חבר קרוב.

יהי זכרו ברוך!

תתפזר נציגי המועצה והיא עכשיו ערוכה לכל פרטיה.

ההכרעה בוועדת השרים הכלכליים טרם נפלה אולם כבר ברור שבחדש יולי יפוצה ייקור המזון מקופת המדינה, וכך תגיע הסובסידיה הכוללת בשנה ל-29.5 מיליון לירות, בעוד התמורה מן השוק באותה תקופת זמן תגיע לפחות מ-60 מיליון לירות. במילים אחרות: מתוך 34 אג' לליטר בממוצע שנתי יקבל המשק קרוב ל-12 אג' או 36% מקופת האוצר.

כאשר הסובסידיה מגיעה לממדים כאלה, היא הופכת לסכנה ממש לעצם קיומו של הענף ושום גורם אחראי המייצג את האינטרסים של הייצרנים אינו יכול עוד לראות את עצמו שותף למדיניות זו.

השעה היא שעה שתים-עשרה ועם כל חשיבות השיקולים של צרכי המדיניות הכלכלית החדשה אנו קוראים למוסדות הממשלתיים לחדל מלנפח את „גולם” הסובסידיה, כי הוא יהיה בעוכרנו.

דב קטוביץ ז"ל

לידיעה על מותו של קטוביץ מתלווה המימרה — „נפל על משמרתו”, ועל כך נצטער שבער תיים. דב קטוביץ ליווה את ענף הבקר ביגור למעלה מ-30 שנה; נשא בשקט ובסבלנות בכל האכזבות ולא התיאש. ידועות לכולנו כל הצרות שפוקדות ענף זה בארצנו, ולא מעטים עזבוהו והלכו לבקש סיפוקם בענפי משק אחרים. אולם כשהיית נפגש בקטוביץ הרי הרגשת מיד שאדם זה קשר את גורל חייו בענף זה; לא התמרמר ולא התגעש כשענינים גדולים כקטנים לא התארגנו ולא נתבצעו בהתאם לרצונו ולדעתו, כי ידע לסלוח ולהבין. שאף תמיד לתקן במקומות התרפה על ידי שקידתו על כל פרט, מבלי להתאונן על „שעות נוספות” ביום העבודה שלו.

עינו היתה פקוחה על הכל, כי הבין שהזנחה בסעיף פעוט לכאורה עלולה לחבל קשות בכלכלת הענף בכללותו. קטוביץ נמנה עם הבוקרים